

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Elżbieta Karska

w sprawie z protestu E. B.,
przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego,
przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 28 listopada 2023 r.,

postanawia:

pozostawić protest bez dalszego biegu.

[SOP]

UZASADNIENIE

Pismem z 25 października 2023 r. (25 października - data stempla pocztowego) E.B. (dalej: „Skarżąca”) wniosła do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności referendum przeprowadzonego 15 października 2023 r.

W uzasadnieniu protestu Skarżąca stwierdziła, że jako wyborca uprawniony do głosowania zgłasza protest wyborczy przeciwko ważności referendum zarządzonego na dzień 15 października 2023 r. z powodu dopuszczenia się przestępstwa. W uzasadnieniu protestu Skarżąca sformułowała pytania dotyczące podstawy wydawania kart do głosowania po zamknięciu lokali wyborczych, dowożenia wyborców po godzinie 21, wydawania zaświadczeń do głosowania

oraz braku reakcji Przewodniczących Obwodowych Komisji Wyborczych. Biorąc pod uwagę powyższe Skarżąca wniosła jak we wstępie.

Prokurator Generalny w odpowiedzi na protest pismem z 21 listopada 2023 r. wyraził opinię o pozostawieniu protestu bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasady wnoszenia protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego określa ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 851 ze zm., dalej: „u.r.o.”). Zgodnie z art. 33 ust. 1 tej ustawy, przeciwko ważności referendum może być wniesiony protest ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów u.r.o. dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. Wszelkie inne zarzuty stanowią wyjście poza przewidziany ustawą przedmiot protestu, co czyni go niedopuszczalnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2007 r., III SW 30/07, niepublikowane). Zgodnie natomiast z art. 34 ust. 1, protest przeciwko ważności referendum wnosi się do Sądu Najwyższego na piśmie w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyniku referendum przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Stosownie do art. 34 ust. 2 u.r.o., do warunków i trybu wnoszenia protestu przeciwko ważności referendum stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1277 ze zm., dalej: „k.wyb.”). Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 241 k.wyb. Zgodnie z art. 242. § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie 3 sędziów w postępowaniu nieprocesowym. Warunki pisma procesowego zostały zaś ujęte w art. 125 i nast. k.p.c.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że osoba wnosząca protest nie może skutecznie podnosić zarzutów o charakterze abstrakcyjnym. Postępowanie w sprawie protestu ma na celu zapewnienie wyborcom ochrony prawnej przed przestępstwami i deliktami wyborczymi, które utrudniają

lub uniemożliwiają im korzystanie z praw wyborczych w nieskrępowany i efektywny sposób. Przedmiotem zarzutu powinny być więc takie okoliczności (działania lub zaniechania), wskutek których tak rozumiany własny, rzeczywisty i aktualny interes prawny protestującego doznał naruszenia. Przyjęty model protestu polega na sprawowaniu przez Sąd Najwyższy indywidualno-konkretniej kontroli ważności referendum, natomiast brak jest podstaw prawnych do prowadzenia przezeń kontroli abstrakcyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19; 30 października 2019 r., I NSW 117/19). Tymczasem Skarżąca powołuje się własne obserwacje dotyczące kart i zaświadczeń do głosowania oraz sposobu ich wydawania, co w jej ocenie mogło mieć wpływ na ważność referendum. Skarżąca w tym zakresie podnosi, że nastąpiło popełnienie przestępstwa. Nie wskazuje jednak jakie konkretnie przestępstwo z k.k. zostało popełnione. Nie popiera tego również żadnymi dowodami. Sąd Najwyższy przypomina, że w przypadku rozpoznawania protestów zarzut popełnienia przestępstwa musi dotyczyć czynów konkretnych osób, które to czyny powinny być jasno określone za pomocą kryteriów przestrzenno-czasowych. Samo ogólne przytoczenie określonych praktyk ze wskazaniem, że mogą one wypełniać znamiona niektórych przestępstw, bez bliższego wskazania czasu, miejsca oraz osób, które miałyby się ich dopuścić w żadnej mierze nie spełnia choćby minimalnych wymogów stawianych protestowi. Zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że dowodami w sprawie z protestu wyborczego są takie środki, które świadczą o istnieniu lub nieistnieniu pewnych faktów, i które zarazem umożliwiają przekonanie, że zarzucane w proteście działanie lub zaniechanie jest przestępstwem przeciwko wyborom określonym w k.k. albo postępowaniem sprzecznym z przepisami k.wyb. dotyczącymi głosowania, ustalania wyników głosowania i wyników wyborów/referendum (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 25 października 2011 r., III SW 22/11; 10 lipca 2019 r., I NSW 34/19; 6 listopada 2019 r. I NSW 98/19; 20 lipca 2020 r., I NSW 76/20).

Niezależnie od powyższego protest Skarżącej nie spełnia w minimalnym stopniu wymogów pisma procesowego określonych przez art. 125 i nast. k.p.c. Pismo Skarżącej nie zawiera bowiem: oznaczenia miejscowości i daty sporządzenia pisma, dokładnego oznaczenia podmiotu, który wnosi protest wraz z podaniem adresu, prawidłowego oznaczenia pisma, oznaczenia uczestników postępowania ze wskazaniem ich adresów oraz dowodów, na których oparte zostały zarzuty.

Sąd Najwyższy stwierdza w świetle powyższego, że przedstawione przez Skarżącą twierdzenia nie mieszczą się w przedmiocie protestu określonym w art. 33 ust. 1 u.r.o. Skarżąca nie sformułowała bowiem zarzutów w sposób określony w art. 33 ust. 1 u.r.o. w zw. z art. 241 § 3 i art. 243 § 1 k.wyb. Skarżąca wskazuje w uzasadnieniu sformułowania, które w jej ocenie miały miejsce. Sąd Najwyższy podkreśla ponownie, że nie zostały przedstawione właściwe dowody, które stanowiłyby potwierdzenie zaistniałych okoliczności. W proteście brak jest też wskazania, jak powołane przestępstwa z k.k. zostały popełnione i czy miały one bezpośredni wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników referendum. Skarżąca nie spełnia tym samym ustawowego wymogu polegającego na konieczności wykazania, że zarzucane naruszenia rzeczywiście miały wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników referendum. Skarżąca uchybiła tym samym obowiązкови wynikającemu z art. 33 ust. 1 u.r.o. w zw. z art. 241 § 3 i art. 243 § 1 k.wyb.

Z powyższych względów, na podstawie art. 34 ust. 2 u.r.o. w zw. z art. 243 § 1 k.wyb. postanowiono o pozostawieniu protestu bez dalszego biegu.

[a.ł.]

